

Підгурська Н.М.

Основні правила проведення індексації заробітної плати

З метою забезпечення покращення життєвого рівня населення України та підвищення його купівельної спроможності в умовах зростання цін було прийнято Закон України «Про індексацію грошових доходів населення».

Цей Закон передбачає впровадження встановленого законами та іншими нормативно-правовими актами України механізм підвищення грошових доходів населення, що дає можливість (частково або повністю) відшкодовувати подорожчання споживчих товарів і послуг [1].

Індексації підлягають грошові доходи громадян, одержані ними в гривнях на території України і які не мають разового характеру [1, 2]. До основних з них можна віднести такі як заробітна плата, пенсії, стипендії.

Згідно з ЗУ «Про індексацію...» та Порядком проведення індексації... № 1078, затвердженого постановою КМУ від 17.07.2002 р., до об'єктів індексації не відносяться одноразові виплати, зокрема [1, 2]:

- премії за підсумками роботи за рік, щорічні винагороди за вислугу років (стаж роботи);
- заохочення до ювілейних та пам'ятних дат як у грошовій, так і в натуральній формі;
- допомога у зв'язку з вагітністю та пологами, допомога при народженні дитини, допомога на поховання;
- відпускні та інші виплати, що обчислюються згідно з Порядком № 100 або №1266, виходячи з середнього заробітку;
- оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця;
- тощо.

Можна виокремити наступні основні правила проведення індексації [1, 3]:

1. Індексацію зобов'язані проводити всі без винятку роботодавці, в тому числі і приватні підприємці;
2. Індексують зарплату всіх працівників незалежно від її розміру в межах прожиткового мінімуму для працездатних осіб (з 01.04.2012 р.- 1094 грн.). Частина грошових доходів, яка перевищує прожитковий мінімум, встановлений для відповідних соціальних і демографічних груп населення, індексації не підлягає;
3. В індексації бере участь зарплата кожного працівника окремо;
4. Щоб визначити на яку суму будуть індексувати зарплату в поточному місяці, потрібно знати базовий місяць.

Базовими є місяці:

- прийому на роботу співробітника;
- підвищення зарплати (тарифної ставки, окладу, відрядних розцінок або

введення (підвищення) постійних надбавок, премій, доплат або інших постійних виплат), у зв'язку з чим зросли доходи працівника;

- підвищено розмір мінімальної зарплати і через це збільшилася зарплата працівника.

При цьому необхідно звернути увагу на те, що коли при зростанні зарплати (у тому числі внаслідок збільшення мінімальної зарплати) сума підвищення менше суми індексації, яку б нарахували в місяці підвищення, такий місяць не вважають базовим [2, 3]. Таким чином, щоб з'ясувати, чи буде місяць базовим, необхідно порівняти суму підвищення з можливою індексацією. Якщо підвищення зарплати більше суми індексації, місяць, в якому воно відбулося, стає базовим [4].

Індексація грошових доходів населення проводиться в разі, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який встановлюється в розмірі 101 відсотка. Обчислення індексу споживчих цін починається за місяцем, у якому індекс споживчих цін перевищив поріг індексації (101%).

Індекс споживчих цін – це показник, що характеризує динаміку загального рівня цін на товари та послуги, що купує населення для невиробничого споживання [1]. Цей показник обчислюється Держкомстатом і публікується в офіційних періодичних виданнях не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним [1, 2].

Підвищення грошових доходів населення у зв'язку з індексацією здійснюється з першого числа місяця, що настає за місяцем, в якому опубліковано індекс споживчих цін. Сума індексації грошових доходів громадян визначається як результат множення грошового доходу, що підлягає індексації, на величину приросту індексу споживчих цін, поділений на 100 відсотків.

Приклади обчислення індексу споживчих цін для проведення індексації та суми індексації наведені в Порядку проведення індексації грошових доходів населення, що затверджено постановою КМУ № 1078 від 17.07.2003 р. В цьому нормативному документі також передбачена можливість проведення індексації доходів випереджаючим шляхом з урахуванням прогнозного рівня інфляції (з відповідною зміною базового місяця) [2].

Виплата сум індексації здійснюється за рахунок джерел, з яких провадяться відповідні грошові виплати [2].

Суми виплат, пов'язаних з індексацією зарплати працівників відносяться до додаткової зарплати, відповідно, до них застосовують усі правила оподаткування та відображення в бухгалтерському обліку, що властиві зарплаті [5]. Так, у бухгалтерському обліку сума нарахованої індексації відображається на відповідному рахунку витрат (рахунок № 23, 91, 92, 93 чи 94), залежно від того, чим працівник займається на підприємстві. У податковому обліку ці суми визнають витратами, в результаті чого зменшується оподатковуваний прибуток, оскільки проведення індексації є обов'язковим для роботодавців.

Непроведення індексації є грубим порушенням трудового законодавства (згідно ст. 95 КЗпП та Закону про індексацію), а відповідно до статті 41 КпАП за дане правопорушення може бути стягнуто штраф у розмірі від 30 до 100 НМДГ [6].

Таким чином, індексація доходів населення, як і встановлення мінімальної заробітної плати, є державною соціальною гарантією. Проведення індексації є обов'язковим для всіх видів підприємств, у тому числі і для приватних підприємців, і дозволяє в деякій мірі зменшити негативний вплив інфляції і підвищити купівельну спроможність населення України.

Література:

1. Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» : документ № 1282-12, редакція від 22.05.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>
2. Порядок проведення індексації грошових доходів населення [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України : затверджено постановою від 17.07.2003 р. № 1078, редакція від 03.02.2012 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-%D0%BF>
3. Нагорный В. Индексируем зарплату : основные правила / В. Нагорный // Все о бухгалтерском учете. — № 51 (1808). – 2011. – С. 6 – 8
4. Васильев Г. Когда месяц становится базовым при повышении минзарплаты / Г. Васильев // Все о бухгалтерском учете. — № 51 (1808). – 2011. – С. 10 – 11
5. Цыганенко В. Индексация зарплаты : налогообложение и учет / В. Цыганенко // Все о бухгалтерском учете. — № 51 (1808). – 2011. – С. 15
6. Васильев Г. Индексацию не проводили : каковы последствия для работодателя / Васильев Г. // Все о бухгалтерском учете. — № 51 (1808). – 2011. – С. 18 – 19

Сапожников Р.М.

Особливості відображення у бухгалтерському обліку розрахунків за податком на додану вартість при розрахунках з контрагентами підприємства

З 01.01.2012 року затверджено у новій редакції План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затверджено Міністерством фінансів України 30.11.99 N 291, нова редакція 09.12.2011 N 1591) [1].

Оновлений План рахунків не містить субрахунків, але підприємства можуть самостійно вводити субрахунки, виходячи з потреб управління, контролю, аналізу та звітності, а також використовувати субрахунки, визначені Інструкцією про застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291, зі змінами, внесеними наказом від 26.09.2011 р. №1204) [2].